

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H. S T. H O L B E C K

THOMAS B. THRI GE

THOMAS B. THRIGE

*Med særligt Henblik
paa hans Lære- og Vandreaar*

H. ST. HOLBECK

THOMAS B. THRIGE

*Med særligt Henblik
paa hans Lære- og Vandreaar*

Thomas B. Thriges Fond

Odense 1944

FORORD

Den 2. Januar 1944 vil der være forløbet et halvt Aarhundrede, siden Thomas B. Thrige begyndte som selvstændig Mand og derved lagde Grunden til det industrielle Stovværk, der bærer hans Navn, og i hvilket han var Sjælen og den ledende Tanke, saalænge hans Kræfter slog til.

Thomas B. Thriges Manddomsgerning er saa nøje knyttet til det af ham skabte Værk, at en Skildring af Personen Thrige nødvendigt maa falde mere eller mindre sammen med en Skildring af Fabrikernes Tilblivelse og Vækst gennem Aarene.

For imidlertid at forstaa Udviklingsgangen i Thriges Karakter og Personlighed maa man tilbage til Ungdomsaarene med Lære- og Rejsearene, der udviklede Thomas B. Thrige til den helstøbte, viljestærke og maalbevidste Mand, der skabte et af Danmarks største Industriforetagender.

Da det viste sig, at der forelaa et omfattende Materiale til en saadan biografisk Ungdomsskildring, overtog Undertegnede paa Opfordring af Bestyrelsen for Thomas B. Thriges Fond Bearbejdelsen af Stoffet, og Resultatet foreligger her.

Jeg bringer den højtærede Fondsbestyrelse min bedste Tak for den Tillid, der er vist mig ved Arbejdets Overdragelse, ligesom jeg ogsaa bringer Familien Thrige, og ganske særlig Fru Ingeborg Thrige, en hjertelig Tak for Tilsladelsen til at benytte det Brevstof, der i saa stort Omfang foreligger til Belysning af Thomas B. Thriges Ungdomshistorie. — En hjertelig Tak bringer jeg tillige Fabrikant Thriges Broder — Hr. Magnus Thrige — for de mange værdifulde Oplysninger, han har meddelt mig, og for den varme Interesse, hvormed han fra først til sidst har fulgt mit Arbejde.

Odense, den 15. December 1943.

H. ST. HOLBECK

Motto:
Min Livsgerning er knyttet
til Elektriciteten.
Thomas B. Thrige.

Den, der skaber et Værk, om hvilket det med Sandhed kan siges, at det har været i uafbrudt Vækst, saavel i ydre Omfang som i indre Styrke, har ikke været en helt almindelig Mand. Medfødte Anlæg og Evner, der modnedes gennem et mangeaarigt, strengt metodisk og maalbevidst Arbejde i Forbindelse med sjældne Karaktertræk i Retning af Selvtugt og Viljestyrke, rummer Forklaringen paa Thomas B. Thriges forunderlige Livseventyr.

Gennem de bevarede talrige Breve, i hvilke han i sine Lære- og Rejseaar holdt Hjemmet underrettet om sin Uddannelses Fremadskriden, har det været muligt at følge denne Udvikling i det enkelte og derved at yde et Bidrag til Forstaaelsen af hans Personlighed.

Paa sine ældre Dage ydede vor store Eventyrdigter sin Fødeby sin Hyldest i et lille Digt, hvori disse Linier forekommer:

Det er en Ros og ingen Spot
paa Vittighedens Fløjte,
at du i Dygtighed og Godt
var altid første Sprøjte . . .

Medens Odense — som alle andre Byer og det hele Land — havde ført en rent vegeoterende Tilværelse under den landsfaderlige Enevældes milde,

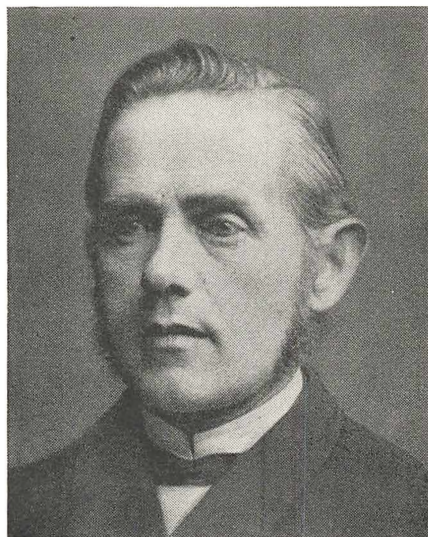
Betty Thrige, født Barfoed

men ikke just initiativrige Regimente, sporedes der en Smule Luftning ved Indførelsen af de raadgivende Pro-
vinsialstænder 1834. Til Repræsentant
for Odense i Roskilde Stænderforsam-
ling valgtes Bladudgiver, Kancelliraad
Søren Hempel, der var en af de faa,
der havde vist Sans og Interesse for
Kommunens Anliggender, og han
havde udrettet en Del til Byens Bed-
ste, særlig som Medlem af Fattig- og
Skolekommissionen. Men det var dog
først efter hans Død (1844), at der
ved den i København fødte Købmand

Nikolaj Wilhelm Petersen rigtig kom Fart i den kommunale Politik. Han
valgtes i 1847 ind i den saakaldte „Borgerrepræsentation“ — svarende til
Nutidens „Byraad“ — og blev kort efter dens Formand. I denne Egenskab
forelagde og gennemførte han Forslag om Anlæg af Gas- og Vandværk.
Odense fik 1853 disse Goder før nogen anden By her i Landet. Hovedstaden
fik dem først fire Aar senere. Naar hertil føjes, at Odense var den første By,
der kunde opvise en Jernbro — Frederiksbroen, der var blevet indviet 1844
og opkaldt efter Tronfølgeren, Kronprins Frederik (VII), samt den første,
der anskaffede en Brandsprøjte af ny Konstruktion, der vakte umaadelig Op-
sigt, forstaar man den Følelse af Beundring blandet med Jalousi, der frem-
kaldte det Udtryk, H. C. Andersen sigter til i de citerede Linier.

Denne Grøde i det kommunale Liv kom ogsaa Skolevæsenet tilgode. I Begyn-
delsen af Januar 1856 købte Kommunen af Enken efter Klædefabrikant Hirsch-

feld den hende tilhørende Gaard i Klaregade. I denne Ejendom indrettedes der en betalende Pigeborger-skole. Til Lærer ved denne kaldtes 1861 *Carl Mathias Thrige*, en Proprietærsøn fra Omegnen af Lemvig. Han havde mere Lyst til Bogen end til Ploven, tog Skolelærereksamen og virkede en Tid som Institutbestyrer i Bogense. Nu blev han knyttet til det kommunale Skolevæsen i Odense med Bolig i den nævnte Pigeskole. Han havde ægtet *Betty Barfoed*, en Præstedatter fra Jordløse paa Fyn.

Carl Mathias Thrige

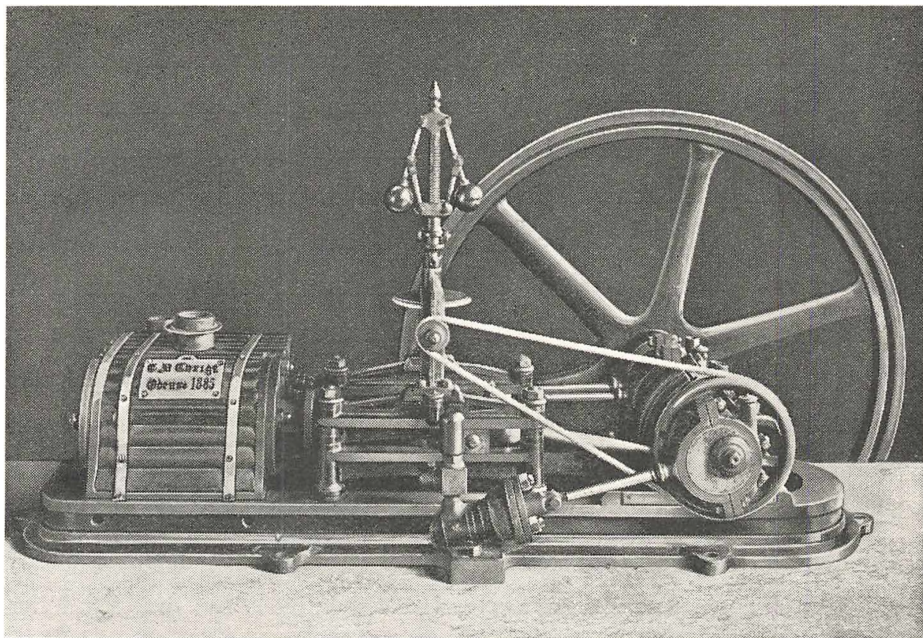
Hun hørte saaledes til en af disse gamle Præsteslægter, hvoraf Danmark har ikke saa faa. Hendes Fader, der først havde været Præst paa Avernakø, var tre Gange gift og blev Fader til ialt 16 Børn, hvoraf Betty var det yngste. Han var som flere af Slægten — f. Eks. Frederik Barfoed og Forfatteren af den under Mærket „Ærbødigst“ almindelig bekendte Ugerevy — begavet med digterisk Evne. Han døde 1845. Efter hans Død blev der udgivet en Samling af hans Digte: „Smaating og Lejlighedsdigte fra Aarene 1799 til 1835 af *Thomas Barfoed*, Sognepræst til Jordløse og Haastrup Menigheder i Fyen“ (Trykt som Manuscript for Venner og Velyndere af den afdøde. Kjøbenhavn 1849). Forordet er undertegnet A. P. Vedel. Som det fremgaar af Titelbladet, er det mest Lejlighedsdigte i Datidens Stil. Digtene røber en vis versifikatorisk Færdighed, og man træffer af og til Udtryk for en dyb og inderlig Følelse, men udpræget Originalitet findes der ikke meget af. Fornavnet Thomas, der

Barndomshjemmet

findes blandt adskillige Medlemmer af Slægten Barfoed, skal skrive sig fra, at et Medlem af den, en Pastor Barfoed, der levede paa Biskop Kingos Tid, lod en Søn opkalde efter denne.

C. M. Thrige havde fem Børn: Døtrene *Mathilde* og *Cathrine* samt de tre Sønner: *Thomas Barfoed Thrige*, *Magnus* og *Johannes*. Den ældste af Sønerne, *Thomas B.*, fødtes den 5. Maj 1866. Til Faderens Sorg var han ikke nogen Bogorm, og den strenge Fader havde ikke helt let ved at holde ham til Lekticlæsningen. Langt hellere fordrev Drengen Tiden med at arbejde i det til Skolen hørende Huggehus. Han havde et medfødt Talent til at bruge Værktøj, og ingen kunde hamle op med Thomas, naar det gjaldt om at forfærdige en Baad eller et hvilket som helst Stykke Legetøj. I Skolen var han

Model af Dampmaskine udført af den 18-aarige Klejnsmedelærling Thomas B. Thrige. Dampmaskinen opnaede „hæderlig Omtale“ paa en Industriudstilling 1885 i Odense

derimod mindre fremragende, indtil han begyndte paa Fysik og Matematik, i hvilke Fag han i høj Grad udmærkede sig. Morskabslæsning brød han sig ikke synderligt om, dog atter her var der en Undtagelse. Det var i hans Skoletid, at André Lützens „Opfindelsernes Bog“ begyndte at udkomme. Det var en Oversættelse eller Bearbejdelse af et tysk Værk, og med sine seks Bind blev den for alle Drengene med mekanisk Snille og tekniske Interesser som en anden Bibel.

Skønt Faderen vel af og til har maattet foreholde Thomas hans Skolepligter, levedes der et smukt og harmonisk Familieliv i Lærer Thriges Hjem. I et af sine sidste Leveaar nedskrev *Thomas* sine Barndomsindtryk, som han skildrer saaledes: „Min Barndom forløb, tror jeg, meget normalt som

i et Hjem, hvor begge Forældre kun har den eneste dybe Interesse: at give deres Børn en kærlig og kristelig Opdragelse og forsøge at forstaa deres Børn i selvopofrende Bestræbelse og derved indprente Børnene den samme Aand som noget af det vigtigste her i Livet, og dette satte sit Præg, da jeg i min Ungdom forlod mit Barndomshjem og skulde til at staa paa egne Ben. Derfor blev Tanken om mine Forældre og mit Hjem den afgørende i alle de Tildragelser, som jeg mødte, saa at jeg altid tænkte: „Hvad vilde mine Forældre sige, dersom du bar dig saadan og saadan ad?“

Hermed stemmer det godt, at han gennem alle sine Lære- og Rejseaar stadig holdt Forældrene underrettede om alt, hvad han foretog sig. Uden Lyrisk eller blødsød Sentimentalitet viser han overalt sin inderlige Følelse for Hjemmet, Forældrene, Søkende og alle, der stod Familien nær.

Da han i Sommeren 1881 lykkelig og vel var sluppen gennem den lille Præliminæreksamen i Mulernes Skole, var der ingen Tvivl om, hvad der skulde vælges af Livsstilling. Her var der — om nogensinde — et Kald fra Naturens Side. Thomas skulde være Mekaniker, og det var ogsaa det eneste, han brød sig om at blive. I det Øjemed blev han sat i Lære hos Smedemester I. Friis, i hvis tekniske Værksted han hurtigt følte sig hjemme. Det laa i Asylgade omtrent dér, hvor nu Kinoteatret er beliggende.

Da der dengang stilledes betydelig strengere Fordringer til en Læredreng end nu — der kendtes ikke noget, der hed „Normalarbejdsdag“ —, kunde man godt blive dygtig træt inden Fyraften, men det synes, som om *Thomas Thrige* maa have været i Besiddelse af uopslidelige Kræfter. Han fandt aldrig Arbejdsdagen for lang, men til Gengæld sov han de Retfærdiges Søvn, naar Dagen var omme. Og da han ikke var tilfreds med det Slid, de søgne Dage bød paa, søgte og fik han af sin Principal Tilladelse til at arbejde paa Værkstedet ogsaa om Søndagen, „naar der var ryddet op“. Og her morede han sig

herligt med sine mekaniske Forsøg. Blandt de Arbejder, der hyppigt forefaldt hos Mester Friis, var ogsaa Reparationer af Dampmaskiner, og det var just noget for Thomas. Hans Arbejde Søndag Eftermiddag, naar alle de andre Læredrenge tog i Skoven, bestod netop i at konstruere en Dampmaskine. I det sidste af sine fire Læreaar udførte han alene hele Arbejdet med Konstruktionen af en Dampmaskine. Den blev udstillet paa den store Udstilling, der blev afholdt i Odense i Sommeren 1885, og den opnaaede „hæderlig Omtale“. En lovende Debut for en Smedelærling!

Da Læretiden var omme, skrev hans Mester ham en anbefaling saalydende:

„Bevidnes herved, at Thomas Thrige har udstaaet sin Læretid fra 1. September 1881 til Oktober 1885 og i den Tid altid har været til min fulde Tilfredshed og har han været en i enhver Henseende forstandig, dygtig og flittig Lærling, som det er mig en Glæde at give en mere end almindelig udmærket anbefaling, da *Thomas Thrige* er en af de mere sjældne Lærlinge, som besidder en saa udmærket Evne, Lyst og Udholdenhed, som bør skattes.

Odense i Decemb. 1885.

I. Friis.

Mester Friis havde aabenbart faaet det rette Blik paa sin Lærling. Ikke blot anerkendte han, at han var i Besiddelse af ganske særlige Anlæg og Evner, men han havde ogsaa et tydeligt Blik for, at der her var adskilligt, der varslede en fast Karakter, en helstøbt Personlighed.

Efter at have „udstaaet“ sin Læretid og erhvervet sit Svendebrev, hvori det udtales, at han har skilt sig „fortrinligt“ fra den ham stillede Opgave, en Rørskærer, maatte han ud i den vide Verden. Helt let var det ikke at bryde op fra det gode Hjem, men foreløbig var dog Rejsen ikke længere end til København, hvor han fik Plads først paa Eickhoffs Fabrik og derefter hos

*Thomas B. Thrige
efter endt Læretid*

Burmeister & Wain, i Centrifugeværkstedet; men samtidig forberedte han sig til at tage Maskinisteksamen.

Det var ikke saa helt ringe Forordringer, der stilledes til denne Prøve. Det krævedes, at man kunde skrive en Stil i et korrekt og forstaaeligt Sprog, endvidere forlangtes der Kendskab til Aritmetikens og Geometriens Grundbegreber og til Brugen af Logaritmer, fremdeles Kundskaab om Vanddampenes Egenskaber og deres Evne til at udføre Arbejde; Kendskab til visse Kapitler af Fysiken, nøje Kend-

skab til en Skibsdampmaskine og dens Kedel samt til andre Skibsmaskiner. Man skal vide, hvorledes Maskinkraften udregnes, have nøje Kendskab til Maskinernes Betjening, Øvelse i Reparationer i Tilfælde af Brud paa en Maskine, og endelig kræves det, at man kan tegne en Maskine eller Dele deraf.

Da Eksamen afholdtes i Slutningen af December, maatte Thomas denne Gang renoncere paa at tilbringe sin Juleferie i Hjemmet, hvilket betød et tungt Offer, ligesom hans Fraværelse ogsaa vilde gøre et Skaar i Forældrenes Juleglæde. I den Anledning tilskrev hans Moder ham et Brev, der fortjener at gengives her, dels fordi det saa klart og tydeligt viser det smukke Forhold mellem Moder og Søn, dels fordi det giver et Indblik i Lærerhjemmet og de beskedne Kaar, der var det beskikket som de fleste andre Lærerhjem i den Tid. Brevet, der er dateret den 22. December 1886, indeholder bl. a. følgende:

Kære Thomas!

Tak for begge dine Breve, som Travlheden ene er Skyld i, at du ikke har faaet Svar paa, ogsaa dog fordi vi ventede nærmere Besked, om du kom eller ikke kom til Jul, og endskønt vi ikke rigtig turde haabe det, blev jeg dog lidt lang i Ansigtet ved Bestemmelsen, at du ikke kommer. Dog kan vi godt forstaa det, og vi synes heller ikke rigtig, at du kunde faa godt af de Feriedage, naar du skal op med Lektien, lige naar du kommer hjem; men saa kommer du vel hjem, naar det er endt . . . Nu vilde jeg saa gerne have undt dig det lidt godt i Helligdagene, og jeg vil da haabe, du bliver bedt til en eller anden Juleaften, ellers er det da saa meget kedeligt. Du maa saa tage tiltakke med Gaverne, som de er, kære Thomas. Selerne kunde ingen af os overkomme at brodere, men holder Læderet, kan der komme broderede en anden Gang. Jeg laante dig en Tokrone, hvis du har den tilovers, vil du saa købe dig en Krave for den, istedetfor at jeg skulde sende den herfra, og jeg kan ikke godt strække mig videre denne Gang. Skoene er fra Fader. Saa lidt spiseligt at tage til i en ledig Time. Det ferske kan du ikke naa at faa noget af, hvilket jeg er ked af, men det er for tidligt at lave det i Stand. Blot du nu har Penge at leve for i al denne Tid, du intet tjener? Saa vil vi ret af Hjertet ønske dig en glædelig Jul, hvor du saa tilbringer den. Du faar vel nok Tid til at komme i Kirke og tænke lidt paa Vorherre, uden det var det jo meningsløst at holde Jul og glæde os til den. Dersom det gaar efter dine Ønsker, er det nok ikke rimeligt, at vi skal ses til næste Jul, men Mennesket spaar, men Gud raader, og det er bedst at give os ind under hans Haand, ihvor det gaar. Vi magter dog ikke meget, naar det kommer til Stykket. Jeg er mere tryg, saalænge du er i vort eget Land, men jeg ved ogsaa, at Vorherre kan holde sin Haand over dig i det Fremmede, og at *jeg* ikke formaar meget. Lev saa vel, kære Thomas, og vær kærligt hilset af din Fader og

din inderlig hengivne Moder.

Thomas B. Thrige
1887

Fra Burmeister & Wain kom han til Mekaniker Neergaard, hvor der var bedre Lejlighed til at beskæftige sig med Elektrotekniken, der udøvede en stærk Tiltrækning paa ham.

Det kunde se underligt ud, at han saa hyppigt skiftede Plads, men naar man betragter Sagen nærmere, bliver det fuldt forstaaeligt. I alle hans Anbefalinger roser man ham for Flid og Dygtighed, og det tilføjes stadig, *at det er af egen Drift og efter eget Ønske*, at han forlader Pladsen. Med sit intelligente Blik var han ikke længe

om at overskue Situationen. Hurtigt var han paa det rene med, hvormeget der var at lære paa de forskellige Steder, og naar han havde tilegnet sig dette, maatte han videre, stadig videre, højere op i „Finmekaniken“! Denne Trang laa dybt forankret i hans Sjæl, og den fulgte ham Livet igennem. Den var den egentlige Drivfjeder i hans Værk og rummer Forklaringen paa hans Livs Eventyr.

Takket være sine gode Anbefalinger opnaaede han af det offentlige en Understøttelse til en Udenlandsrejse. Han begav sig (1887) til Paris, men da han ikke var Sproget mægtig, lykkedes det ham ikke at faa nogen Ansættelse; men han fik dog Lejlighed til at stifte Bekendtskab med Seinestaden og med den parisiske Sommervarme! Han tilbragte omtrent hele Juli Maaned dernede og saa sig godt om. Særlig fængsledes han af *Conservatoire des arts et métiers*, et Museum, hvor der fandtes en righoldig Samling af Maskiner

og andre tekniske Herligheder, men der var unægtelig noget dødt over de skumle Rum. Maskinerne var ubevægelige, og det var „forbudt at berøre de udstillede Genstande“. Fra Paris rejste han til Stuttgart, hvor han var heldigere. I Forstaden Cannstadt fik han Plads i en stor Maskinfabriks elektriske Afdeling, altsaa netop hvad han ønskede. Herfra skrev han til sin yngste Broder et Fødselsdagsbrev, der har Interesse, idet det viser ham som „Storebror“ overfor „Lillebror“. Han skriver:

Kære Johannes!

Naa, nu er det nok dig, der holder Fødselsdag. Du kan glæde dig ved, at du ikke bliver snydt for Fødselsdagsgave som alle de andre. Lad mig nu se, at det Uhr maa have en gavnlig Indflydelse paa dig, saa at du kan føle dig værdig til at bære det. Men lad mig da ikke for bare Uhr glemme at ønske dig til Lykke, og lad mig se, at du bliver en flink Dreng i det nye Aar. Hils alle de andre derhjemme og saa her en Hilsen til dig fra

Thomas.

Fra Cannstadt søgte han efter nogle Maaneders Forløb at faa en Plads i Berlin, derefter i Genève, men det lykkedes ikke. Han rejste derfor hjem og tilbragte Julen i Odense. Fra sin tyske Principal medbragte han en anbefaling saalydende:

Zeugnis.

Thomas Barfoed Thrige aus Odense in Dänemark bezeugen wir hiermit dass er vom 25. Juli d. J. bis heute bei uns als Mechaniker in Arbeit stand. Wir waren mit seinen Leistungen sowohl als auch mit seinem Betragen jederzeit zufrieden und erfolgte der Austritt auf eigene Veranlassung.

Cannstadt 20. December 1887.

MASCHINENFABRIK ESSLINGEN,
Abth. für Elektrotechnik
Der Obergeringieur (Underskrift ulæselig)

Efter et kort Ophold i Hjemmet fik han ved Nytaarstid 1888 Ansættelse i Cornelius Knudsens noksom bekendte Instrumentfabrik i København. Her tiltraadte han den 6. Januar, men han higede som altid videre. Det var nu Amerika, der trak. Allerede i Begyndelsen af Juni forlod han Cornelius Knudsen med følgende Anbefaling i Lommen:

Mekaniker *T. B. Thrige* har fra 6. Januar d. A. til 3. Juni været beskæftiget i vore Værksteder til fuldeste Tilfredshed og tør vi anbefale ham paa det bedste som en samvittighedsfuld Arbejder. Han forlader efter eget Ønske Værkstederne.

Kjøbenhavn 6. Juni 1888.

Cornelius Knudsen. *A. Larsen.*

Og saa — i Løbet af Sommeren — drog han til Amerika, Elektroteknikens forjættede Land, Drømmenes Maal!

De af os, der som Skoledrenge oplevede den Tid — vel omkring Aar 1880 — da Edisons Ry slog igennem ved hans Opfindelse af Fonografen, glemmer ikke det Indtryk, vi modtog af Manden og hans Geni. Vi hørte om, hvorledes Drengen med det kønne, men lidt uforholdsmæssige Hoved tjente Penge ved at sælge Aviser i et Jernbanetog, og vi hørte om, hvorledes han i en ung Alder afslørede sine forunderlige Evner. Der var ikke saa lidt af Eventyrets Glans over den store Opfinder. Garibaldi og Nordenskiöld maatte rykke lidt sammen, for at der i Drengesjælen kunde blive Plads ogsaa til Edison.

Gjalddet, at Drengene i Almindelighed „sværmede“ for *Thomas A. Edison*, gjalddet det selvfølgelig ganske i Særdeleshed om dem, der af Naturen var anlagte for Mekanik og lignende Interesser. Man kan roligt gaa ud fra, at *Thomas B. Thrige* var blandt dem, der var mest betagne af Mesteren, og at det først og fremmest var Haabet om at komme i Forbindelse med *ham*, der

lokkede *Thomas* til at lægge Atlanterhavet mellem sig og Hjemmet. Men belært af Erfaringerne fra Paris vilde han, som han selv ytrede, føle sig fuldt ud „akklimatiseret“, forinden han nærmede sig Stormesteren. Da han havde Bekendte i Philadelphia, slog han sig foreløbig ned dér og var saa heldig straks at faa en Plads, der tilmed var ganske godt lønnet. Da et af hans første Breve til Hjemmet er skrevet paa Forretningens Papir, kan denne betegnes med største Nøjagtighed. Der staar paa Tryk saaledes:

JOHN B. RIEHL
MANUFACTURER OF SCIENTIFIC INSTRUMENTS
REPAIRING PROMPTLY ATTENDED TO
No. 1018 Chestnut Street, Philadelphia.

Hans første Breve fra Philadelphia frembyder Interesse ved at give Udtryk for hans Opfattelse af de ganske nye Forhold, og derved kaster de ogsaa Lys over hans Tankegang og Sjæleliv. Som det imidlertid fremgaar af flere Udtryk i Brevene, har han ofte maattet døje Indsigelser fra den strenge Fader og Skolemester paa Grund af mangelfuld Ortografi og særlig for sin, som det synes, principielle Foragt for alt, hvad der hedder Tegnsætning. Ved Gengivelsen af Brevene er der dog ingen Grund til at bevare Fejlene. Brevene gengives derfor i korrigeret Form, men iøvrigt uden et Ords Ændring.

Kære Forældre.

Philadelphia d. 2. September 1888.

Tak for Brevkortet, som jeg fik i Fredags. Det glæder mig, at I har været i Svendborg. I trænger ogsaa til at komme lidt ud. Havde jeg været i København, var I formodentlig nok kommen dertil, men den Tid kommer nok, da I kan komme til København og besøge mig, thi I kan godt være forvisset om, at jeg ikke vælger Amerika til Fædreland. Alt, hvad man lever for her, er

Penge, og al Tale, ogsaa Politik, drejer sig kun om Penge, men hvad Fornøjelse har en Mand af at spare sig en Kapital op og ruge over den, naar han ellers ingen Fornøjelse har eller Glæde og ingen Interesse for andet end sine Penge? Ganske vist, han lider ingen Nød, men det gør kun faa hjemme. Selv om mange har det smaat hjemme, tror jeg dog, de fører et behageligere Liv end en Pengemand her. I vil maaske af det foregaaende tro, at jeg har stærk Hjemve, eller at jeg fortryder, at jeg er kommen herover. Ingen af Delene. Jeg er som sædvanlig immer gemytlig og meget glad ved at være kommen her, men som jeg har sagt, før jeg rejste: „Jeg bliver her ikke for Livstid.“ Det er derimod meget muligt, at jeg kan spare mig lidt sammen, saa jeg kan komme hjem og begynde noget for mig selv, saa i den Retning kan det maaske ogsaa gavne mig. Nu nok om dette denne Gang . . . Iaftes var jeg henne at se „La Favorita“. Jeg tror nok, det er den daarligste Opera, jeg endnu har hørt, skønt der var smukke Partier i den. Den næste Opera, jeg faar, er „Regimentets Datter“. Den har jeg hørt paa vort kgl. Teater . . .

Phila 4. Sept. 1888.

Jeg mister nok A. Chr. i Løbet af denne Maaned. Han fik nemlig Brev i Tirsdags fra en Tante i Paris, om han vilde komme til dem og bo hos dem som Adoptivsøn, kan jeg gerne sige, og han telegraferede naturligvis „ja“, og jeg tænker, at han rejser i denne Maaned. Han er meget glad ved det, og jeg for saavidt ogsaa, da han kan og vil være mig til Støtte, hvis jeg kommer der igen, hvad jeg forhaabentlig nok gør. Det kan ogsaa gavne mig for mit Engelske, at han kommer herfra. Jeg haaber nu, at Lund kommer snart, men saa skal det ikke gaa med Dansk, og hvis det varer længe, inden han kommer, faar jeg en flink Englænder at bo sammen med for at hjælpe paa Sproget . . . Jeg skrev til Jensen i Søndags og lod da tillige falde en Bemærkning om, at

jeg antog at kunne klare hans Tilgodehavende i Aar. Jeg tror ogsaa nok, jeg kan. Jeg har nu 30 Dollars igen, og jeg sætter dem vist i en Bank, til jeg har Summen. Jeg vil hellere sende den selv, end at den skal komme fra Odense til ham . . .

I Tirsdags var jeg henne at høre „Faust“ igen, og i Fredags kom A. C. med Billetter til et andet Theater . . . Det er ret morsomt at lægge Mærke til, at næsten alle Negrene gaar med hvide Manchetskjorter, ikke som saa mange andre med uldne, og Negerinderne bruger ogsaa meget hvide Kjoler. De er næsten alle Tjenestefolk. Hvad Varmen angaar, saa er den da næsten overstaet. Det maa være en Fejltagelse med de 502 Tilfælde af Solstik. Jeg har set efter hver Dag, og det kan langtfra blive 50 . . .

Phila 10. September 1888.

(skrevet paa John Riehls Forretningspapir)

Kære Forældre.

Her skal I faa et af Johns Papirer, og saa skal I tillige faa at vide, at Folk her bruger meget at kalde hinanden ved Fornavn. De fleste, som kommer ind paa Værkstedet, naar det da ikke er Fremmede, siger gerne: „How are you?“ eller kun: „Hallo, John!“, og de fleste hedder John, Jack, Willie eller Charles. Er mine Breve fejlfri, siden der ikke kommer Rettelser? Tegnene tager mig for lang Tid, og jeg ser ikke Brevene til Jer igennem. Det meste Arbejde, jeg har, er Fotografiapparater. Det er ret morsomt at faa noget af den Slags ogsaa. Riehl har haft det for sig selv i et Aar og har haft en Broder hos sig, før han fik mig. Hvis jeg ikke allerede har fortalt det, vil jeg fortælle, at hans Fader var Franskmand af Fødsel. Jeg har ikke Rigdom paa Stof her at skrive om, saa I faar nøjes med dette for denne Gang.

Venlig Hilsen til Eder alle m. fl.

Eders hengivne

Thomas.

Phila 17. Sept. 1888.

... Jeg var igaar med Chr. ude hos et Par Danskere, som har været her længe. De har haft en Urtekrambutik før, nu har de Isforretning. De havde det saa nydeligt i et lille 2 Etages Hus, som de beboede alene. De er kun to, Mand og Kone, uden Børn, midaldrende, men nette og behagelige Folk. Jeg vil med det samme bemærke, at de Danske, jeg ellers har truffet, har været Folk uden Opdragelse. Gennemgaaende er det Rosset, der udvandrer. Jeg er derfor meget glad ved at have stiftet Bekendtskab med dem, saa meget mere som jeg ved, at jeg vil blive vel modtaget, naar jeg kommer. De har været her en Snes Aar og er begge fra Skanderborg og hedder Munck. Vi spiste til Aften hos dem og fik lidt dansk Mad og Kaffe, det smager dog ganske anderledes end den amerikanske. Iøvrigt faar jeg nu ikke mere Bøf om Morgen, da jeg har bedt om at faa Mælk i Stedet for, og saa faar jeg lidt Grød som sædvanlig og to Spejlæg og for det meste ogsaa to tykke smaa Løftepandekager. Det er da nok at faa, naar man lige er staaet ud af Sengen ... Det lader til, vi har faaet Regntid nu, thi det har regnet hele sidste Uge og igaar og idag med ... Det var en fornøjelig Aften i Lørdags med „Regimentets Datter“. Jeg morede mig udmærket, og Musikken spiller mig endnu i Hovedet. Jeg ved ikke endnu, naar Chr. rejser, men det bliver dog maaske næppe i denne Maaned. Skriver jeg daarligt, kan I være visse paa, at *hans* Retskrivning er værre. Jeg korrigerede det Brev, han skrev til sin Tante, og det var en slem Mundfuld Dansk ...

Kære Forældre!

25. Sept.

Nu er saa atter en Uge gaaet. Tiden løber saa rask for mig, synes jeg, saa det er da et Bevis for, at jeg ikke keder mig eller rettere er optaget. Jeg skal snart til at gaa i Skole om Aftenen. John vil skaffe mig ind i en. Det koster

nok intet. Fader har forskellige Skrupler, som det er bedst, at jeg letter ham for. For det første er der ingen Urskove her, saa jeg forvilder mig ikke saa let. Udgifterne til Blade er ganske vist store efter Eders Indtægter, men jeg synes, at naar jeg, som jeg gør, lægger 16—18 Kroner til Side om Ugen, har jeg ikke Grund til at nægte mig den bedste Fornøjelse, som jeg kan have her: at følge Begivenhederne i Danmark. Det maa jo dog styrke Eders Tro paa, at jeg ikke vil vælge Amerika til Fædreland, men jeg vil blive her for en Tid, hvor lang kan jeg ikke sige, men der skal ikke gaa to Aar, før I skal se mig. I maa jo kunne forstaa, at det kan være af største Vigtighed for mig at tjene nogle Penge til, at jeg kan komme i Gang for hjemme, da jeg ikke har nogen, som kan hjælpe mig i den Retning. Jensens Penge kan jeg med Lethed klare i Aar. Naar I faar dette Brev, har jeg $\frac{3}{4}$ af dem. Der er flere her, som siger, at jeg helst skal blive her, og at jeg skulde se at faa Borgerbrev, inden jeg rejser hjem, men jeg svarer saa bestemt „Nej“, og jeg siger ogsaa, at jeg vil før aftjene min Værnepligt hjemme, end jeg vil miste mine Rettigheder ved at gøre Brug af amerikansk Borgerbrev. Jeg har ikke oplevet det mindste, og jeg var ikke i Theatret i Lørdags. Jeg havde ikke saa stærk Lyst og gaar vist i Morgen Aften i et andet for at se Shakespeares „En Skærsommernatsdrøm“. Ja, der er jo egentlig ikke noget Indhold i dette Brev, og faar I nøjes med det.

Venlig Hilsen til Eder alle m. fl.

Eders hengivne *Thomas*.

Som berørt i Brevet, indmeldtes han i „Philadelphia Public Schools“, der ved hans Afgang meddelte ham et trykt Certifikat, i hvilket det bevidnes, at han i femten Uger havde nydt godt af Skolens Undervisning. Det bærer Datoen 14. Februar 1889. Undervisningen meddeltes i to Aftentimer fire

Gange om Ugen, og det var selvfølgelig Engelsk, han dyrkede. Undervisningen meddeltes af Lærerinder, og han erklærer paa et Brevkort til Hjemmet, at han havde været meget tilfreds med Undervisningen, af hvilken han mente, at han havde haft godt Udbytte.

Med sin Principal Mr. *John B. Riehl* stod han aabenbart paa den bedste Fod, og Lønnen var særdeles god at dømme efter Udtalelserne i Brevene til Hjemmet. Moderen havde engang gjort Undskyldning, fordi hun fandt, at de ham tilsendte Julegaver var saa ubetydelige. Hertil bemærker han i Brev af 13. Januar 1889: „I tale om at have givet mig saa lidt, det synes jeg da ikke, tværtimod! Forholdsvis har I givet mere end jeg, thi I have jo alle tilsammen ikke større Indtægt end jeg, men langt større Udgifter.“ Han kunde derfor ogsaa tillade sig at høre de Operaer, der opførtes, og som interesserede ham saa meget. I det hele taget forsøgte han ikke Adspredelser. I Foreningen „Scandia“ mødte han troligt, naar der var Dans. Han spillede endog med i en af den nævnte Forening organiseret Dilettantkomedie. Man opførte „Jomfruen“ af Erik Bøgh, og den u dødelige „Store Bededagsaften“. Efter hans Beskrivelse gik det meget fornøjeligt til, naar de unge Damer og Herrer mødtes til Prøverne. En ung Mand af den bekendte Familie *Helsingreen* havde ikke saa lidt af Familiens Talent og optraadte i begge Stykker, henholdsvis som Klædekræmmeren og som Bagersvenden. *Thomas* nøjedes med den mere beskedne Rolle som Løjtnant Vest i „Jomfruen“.

Imidlertid følte han sig efterhaanden tilstrækkelig „akklimatiseret“ til at kunne søge Arbejde hos *Thomas Edison*. Han tog Afsked med *John Riehl*, der under 17. Juni 1889 gav ham følgende Afskedshilsen med paa Vejen:

This is to certify that Thomas Thrige has been in my employ for 1 year.
He is an honest and faithful workman.

John B. Riehl.

Fra Philadelphia gik Rejsen til Orange i Nærheden af New York. I *Menlo Park* havde Edison sit berømte „Laboratory“, hvor han tilbragte det meste af Dagen, undertiden hele Døgnet. Det lykkedes ikke Thomas Thrige straks ved sin Ankomst at faa Plads i Laboratoriet. Foreløbig maatte han slaa sig til Taals med en Plads i den som et særligt Aktieselskab fra Edisons øvrige Virksomhed udskilte Fonograffabrik. Men inden der fortsættes her, bør der fortælles om hans Opbrud fra Philadelphia.

Skønt det er Thomas B. Thriges *Livsgerning*, der danner Genstanden for nærværende Mindeskrift, vilde det dog sikkert blive betragtet som Pedanteri at drage Grænsen saa skarpt, at det lodes uomtalt, at det var i Philadelphia, at han stiftede Bekendtskab med sin tilkommende Hustru, en ung Dame fra København, Frøken Ingeborg *Rasmussen*. Han havde truffet sammen med hende i Foreningen „Scandia“, og de havde begge optraadt paa Scenen, hvor hun gjorde stor Lykke i de to Hovedroller i de Stykker, der opførtes ved den tidligere omtalte Dilettantforestilling. Forlovelsen blev indgaaet kort før hans Afrejse fra Philadelphia, og 1. Maj 1890 holdt det unge Par Bryllup. Brudgommen manglede et Par Dage i at fylde 24 Aar.

I det Brev, hvori han meddeler sine Forældre Forlovelsen, forudser han, at de vil gøre Indvendinger i Betragtning af hans Ungdom. Brevet er dateret 10. November 1889 og indeholder en Passus, som fortjener at fremdrages, da den kaster et skarpt Lys over det Punkt, hans Karakterudvikling nu havde naaet. Han skriver: „I vil maaske sige: den Dreng! vil *han* forlove sig! og hertil vil jeg svare: Hvad jeg end var — *nu* er jeg en Mand.“

Den Selvfølelse, der her finder Udtryk, var ikke uberettiget. Han havde styret sin lille spinkle Baad med Kløgt og Omsigt, stadig med Blikket rettet mod det samme Maal: den størst mulige Færdighed paa et Omraade, hvor

han anede en kommende Udvikling af store Dimensioner, nemlig Elektrotekniken. Hans Anelser var blevet bestyrkede gennem alt det, han allerede havde set, hørt og lært i Amerika. Han vidste, at det Maal, der vinkede ham i det fjerne, var afpasset efter hans særlige Anlæg, Evner og Kræfter. Han havde vist sig som en fin Økonom, indskrænket sine Udgifter til det mindst mulige, dels for at afbetale et Laan, dels for at opspare lidt Kapital til Grundlæggelse af egen Virksomhed. Han havde søgt Adspredelse fra det intensive Arbejde gennem Musikkens ædle Kunst og ved Sammenkomsterne med Landsmænd i den skandinaviske Forening. Han havde ved den Regelmæssighed, hvormed han holdt sit Hjem underrettet om sin Færd, under Arbejdet saavel som efter Arbejdstiden, vist sin Stabilitet. Og ved den Interesse, hvormed han gennem de danske Blade, som han fik tilsendt fra Rasmus Hansens Boghandel i Odense, fulgte alt, hvad der skete herhjemme, havde han vist sig som en overbevisningstro Patriot, der ikke for alle Amerikas Skatte vilde lade sig bevæge til at opgive Fædrelandet. Beskeden og stilfærdig i Fremtræden vandt han let sine Medmenneskers Sympati, og ved sin paalidelige Karakter bevarede han den. Allerede da var han en helstøbt Personlighed, hvad han aabenbart ogsaa selv følte og ved den omhandlede Lejlighed gav Udtryk for.

Ved Fonograffabriken var han dog ikke helt tilfreds. I Brev af 1. Juni skriver han, at han har været „i Lag“ med Formanden paa Fabriken. Der var bleven lovet ham 13 Dollars 50 Cents om Ugen, men der blev kun udbetalt ham 12 Dollars. Det blev dog stillet ham i Udsigt snart at komme op paa det stipulerede Beløb. Hvis ikke, vilde han snart søge andetsteds hen.

Det fremgaar af samme Brev, at han havde forberedt Forældrene paa et Besøg i Løbet af Sommeren, men nu skriver han, at det ser sort ud med Rejseudsigterne. „Det ene med det andet har forværret Finanserne,“ men

han lover ganske bestemt at komme paa Besøg næste Sommer. Han havde oven i Købet købt sig Billetten til Hjemrejsen, men den slap han dog atter af med uden Tab. I et senere Brev takker han Forældrene, fordi de ikke bebrejder ham, at han opsætter Rejsen.

Om sit Arbejde i Fonograffabriken skriver han, at det ikke er særlig anstrengende. Af og til kan han godt „drive“. Han faar et Sæt Arbejder overdraget, og naar det er besørget, kan han roligt vente, til næste „Sæt“ overgives ham. Han er ansat i Prøvesalen og morer sig meget ved at høre Folk tale ind i Fonografen eller undertiden at fløjte eller synge og derpaa høre det hele gentaget af Fonografen.

I Brev af 15. Juli meddeler han, at han nu har opnaaet 13 \$ 50 Cts. ugentlig, og da han intet bruger udover Udgifterne til Kost, Logi og Vask, er han i Stand til at lægge 8 \$ til Side hver Uge. Der er ikke Lejlighed til at bruge Penge, særlig da han ikke, som i Philadelphia, har nogen Bekendte. Men det er han ikke ked af, tværtimod. „I kan ogsaa tro,“ skriver han, „at jeg faar noget ud af min Fritid. Jeg har aldrig draget den Nytte deraf, som jeg gør her. Jeg studerer Elektroteknik paa Kraft, thi det er dog det, jeg maa kaste mig over, hvis jeg vil tjene noget videre herovre. Det er lidt drøjt at sidde og herse med alene uden Hjælp og efter engelske Bøger, men det gaar godt fremad. Det er ingenlunde Fornøjelse at læse den tørre Matematik, men Haabet om at faa noget for det med Tiden hjælper svært. Jeg har, for at faa det praktiske med, været ude at se de to Kraftstationer for elektrisk Lys, og det var mere interessant, ligesom jeg ogsaa fik nogle Oplysninger af Folkene, der var meget forekommende.“

Havde han end ikke naaet sine Ønskers Maal, havde han dog aabenbart faaet Føling med „Laboratory“, og Edisons Personlighed spiller allerede en stor Rolle i hans Breve. Det kan da ikke undre, at Thomas Thrige i Brevene

til Forældrene fortæller vidt og bredt om den store Mand. Da Forældrene har ytret, at Edison efter Billederne maatte ligne Napoleon, svarer han, at han snarere minder om den store svenske Skuespiller August Lindberg, men han er smukkere, og hans Ansigtsudtryk mildere. Som Kuriosum hidsættes en Beretning om Edisons Barndom. Thriges Beretning havde dengang aktuel Interesse. Han skriver i Brev af 18. Sept. 1889: „Jeg vil nu for at fordrive Tiden skrive nogle Smaating om Edison, som rimeligvis vil more Jer at høre. Han er født ude vestpaa, jeg husker ikke Stedets Navn, og han begyndte som lille Dreng med at sælge Aviser paa Jernbanen. Da han var 13—14 Aar, og Krigen paa den Tid var brudt ud her, var han snart med paa, at der var noget at gøre. Jeg ved ikke, om det var straks, da Telegrafan meldte, at Krigen var brudt ud eller lidt senere, at han gik op til det mest udbredte Blads Ejer og bad, om han maatte faa 1000 Eksemplarer paa Kredit. Manden saa lidt paa ham, men lod ham faa dem, og Edison i en Fart til Toget med en Mand til Hjælp. Som han ventede, var der fuldt op ved Stationerne af Folk, som ventede Nyheder, og han raabte ud: „Kun nogle faa til Rest — 10 Cts. Stykket,“ og det gik rask fra Haanden. Ved næste Station blev det 25 Cts., men han kom godt af med dem alle. Noget senere fandt han paa selv at trykke og udgive et Blad. Han købte nogle gamle Typer, satte, trykkede og solgte, alt i Bagagevognen. Det vakte megen Opsigt, da det var det eneste Blad trykt i en Jernbanevogn i Fart. Han var den Gang 14 Aar.

Samtidig eksperimenterede han med Kemi, og alt tog en Ende med Forskrækkelse, da han en Dag satte Ild i Vognen med noget Fosfor, og han blev hældt ud med hele Butiken. Jeg har tidligere fortalt, at E. er tunghør, og det stammer fra, at han som Dreng blev løftet ud af en Jernbanevogn ved begge Ørene, saa Trommehinden eller andre Dele blev beskadigede. I kan tænke, at han, der har eksperimenteret saa meget med Lyden, maa savne

Hørelsen i høj Grad, og han vilde ofre omtrent alt, hvad han har, for at have sin Hørelse fuldkommen.“

Imidlertid foregik der en hel Revolution paa Fonograffabriken. 110 Mand fik Afsked, deriblandt Formanden, men Thrige berørtes ikke deraf, tværtimod syntes Udsigterne endog at blive lysere for ham, men en Uge senere kan han glædestraalende fortælle Forældrene, at han den følgende Dag skal tiltræde i „Laboratory“. (Brev dateret 14. Oktober 1889.)

Nu først stod han ved Maalet! Den 14. Oktober skriver han: „Det er Middag, og jeg kommer lige fra Laboratoriet, hvor jeg skal begynde i Morgen. Jeg skrev jo paa sidste Kort Fredag Aften, at jeg var en af de meget faa, der ikke fik ufrivillig Permission, men Turen kom da ogsaa til mig. Lørdag Eftermiddag kom Formanden til mig og sagde, at han havde faaet Ordre til at lægge alle Mand af for ubestemt Tid og bad om min Adresse. All right, sagde jeg, men jeg kommer ikke igen. Det var ham ikke rigtig tilpas, men han kunde ikke i Øjeblikket gøre noget til at beholde mig, dog anbefalede han mig at gaa til Formanden for Værktøjsafdelingen, de vilde faa travlt og betale godt. Det gjorde jeg, og der blev sagt, at jeg kunde komme og faa Besked i Dag Middag. Imidlertid traf jeg ogsaa den Mand, som vilde hjælpe mig ind paa Laboratoriet i Lørdags, og han sagde, at jeg vist nu kunde faa Plads der. Saa gik jeg til Formanden i Laboratoriet i Morges. Han vilde have mig til at vente paa Svar til om et Par Dage, men det var jeg ikke tilfreds med. Jeg sagde, at hvis jeg ikke kunde faa ren Besked til Middag, maatte jeg søge noget andet. Jeg lod ham ogsaa vide, at jeg efter al Sandsynlighed vilde faa Plads som *toolmaker* i Fonograffabriken. Han lovede mig saa ogsaa bestemt Besked til Middag, som jeg allerede har meddelt Eder. Jeg har ikke været i Tvivl om, at jeg snart vilde faa andet Arbejde, men jeg er selvfølgelig meget glad ved, at det saaledes lykkedes mig at komme, hvor jeg helst vilde. Det kan

uden Tvivl interessere Jer at erfare Grunden til en saadan Revolution, og den er ganske simpelt, at Edison, siden han kom hjem (fra en Rejse til Europa), har lavet en Forbedring ved Fonografen, hvilket foraarsager, at en meget vigtig Part bliver fuldstændig forandret. Derfor skal der nu laves nye Maskiner og Værktøjer til at fabrikere den nye Del paa, og det vil rimeligvis tage en Maaned, maaske mere, før det er i Orden, saa der kan tages fat igen. I maa jo vide, at det drejer sig om Tusinder af samme Art, og hver enkelt Del skal passe ind i enhver Fonograf. I kan heraf se, at det ikke tager Edison lang Tid at vende op og ned paa en Ting, naar vi regner, at han kom igaar for 14 Dage siden og i den Tid først har udviklet Idéen, dernæst bragt den til Udførelse ved Forsøg og endelig standset hele Fabrikationen af Fonografer, indtil den Del er klar. Samtidig med dette faar I noget af New York Herald. Det kan vist mere Jer at læse om Damernes Metode og Færdighed i at forskønne sig. Aviserne hjemme vilde nok ikke interessere deres Læsere med den Slags Ting.“ Men dog maaske nok deres Læserinder!

Edison udtalte som bekendt engang, at hans Opfindelser ikke skyldtes geniale Indskydelser. „To Procent Inspiration, 98 Procent Transpiration“ — saaledes karakteriserede han — yderst beskedent — Forholdet for *sit* Vedkommende. Paa et Brevkort, dateret 1. Oktober 1889, giver Thomas Thrige en træffende Illustration til hin Udtalelse. Han fortæller dér, at Edison i et Tidsrum af otte Maaneder havde anvendt ca. 18 Timer daglig paa at overvinde en ganske speciel Vanskelighed ved Fonografen. Den kunde ikke gengive den første Lyd i Ordet „specious“, det blev stadig kun til „pecious“. Men ved sin Taalmodighed og Udholdenhed lykkedes det ham. Thrige hørte ham engang udbryde: „That is enough to make me crazy“, men opgive Sagen — aldrig! Den Lære, der kan udtrages af denne Historie, var ikke spildt paa en Mand som Thomas B. Thrige. Intet Under, at Edison og alt ham ved-

rørende interesserede ham. I sit Brev af 27. Oktober 1889 skriver han: „Jeg ser ham hver Dag. De sidste Dage har han ikke haft den lange Bluse paa, men har givet den i Diplomat, som her kaldes „Prince Albert's Coat“. Dog, arbejdet har han alligevel, om ikke med egne Hænder. Det maa være med det større Arbejde i Maskinværkstedet, thi der arbejder de Dag og Nat for Tiden, og jeg har set, at hans Seng har været slaaet ud om Morgenen, saa han har altsaa ikke haft Tid til at gaa hjem . . . Der maa jo smedes, mens Jernet er varmt, og Edison plejer gerne at have flere Stykker varme ad Gangen.“

Sin Glæde over at have faaet Ansættelse i Laboratoriet giver han ogsaa Udtryk for i et Brev af 4. November: „Jeg befinder mig vel ved at vide, at jeg nu kan slaa mig til Ro her i Orange for det første, og jeg har af den Grund anskaffet mig et Skrivebord. Det er et længe følt Savn, jeg derved er kommet over. Jeg har ikke tidligere villet anskaffe mig noget, da man ikke kan rejse omkring med et saadant, men det er jo meget muligt, at jeg bliver her, saalænge jeg bliver i Amerika. Det er i alt Fald ikke et Sted, hvor jeg behøver at frygte for at blive afskediget, og da der ellers er gode Udsigter og frem for alt meget at lære, hvorfor skulde jeg saa forlade Stedet?“

Et af de følgende Breve, dateret 2. December, er skrevet paa Laboratoriets Papir, over hvilket der staar:

FROM THE LABORATORY OF
THOMAS A. EDISON
Orange N. Y.

Det har sikkert været Thomas en hel Svir at sende Forældrene et saadant Aktstykke! Af Indholdet skal følgende gengives: „Jeg har nu faaet Adgang til Edisons Bibliotek og var der en Aften i sidste Uge samt Torsdag Formid-

dag. Torsdag var Fridag, „Thanksgivingday“. Jeg er selvfølgelig meget glad ved Tilladelsen, thi der er alt, hvad jeg kan ønske mig af tekniske Bøger og Skrifter, og en Bog fik jeg med hjem, ligesom jeg ogsaa for Fremtiden kan faa andre til Laans og altsaa ikke behøver at købe flere Bøger, med mindre jeg selv vil eje dem. I Biblioteket findes ogsaa et Stueorgel, som kan spille af sig selv, blot man skyder en Papirrulle ind, som haves én for hvert Nummer, man ønsker at høre; man trykker paa en Knap til den elektriske Motor, saa spiller det, til Nummeret er færdigt, og man kan sætte en ny Rulle ind. Der findes 5 tykke Bind med Titel: *United States' Patents of Thomas A. Edison*, det er med Beskrivelser og Illustrationer af alle hans Patenter.“ — I Brevet bebudes en Beskrivelse af Laboratoriet engang ved Lejlighed, men den findes ikke i det forhaandenværende Materiale. En Skildring deraf findes jo i Literaturen. Laboratoriet var et Kæmperum, strækkende sig gennem to Etager, med Værksteder, fysikalske Instrumenter, Bogreoler, Skriveborde og, indbygget i den ene Væg, et Rum med Edisons spartanske Feltseng.

Om sit Arbejde i Laboratoriet skriver Thrige følgende i sit selvbiografiske Brudstykke (1934): „Mit første Arbejde paa Laboratoriet blev omtrent udelukkende Forsøg med og Forbedringer af Fonografen. Derefter fulgte en meget interessant Opgave med Konstruktion af mindre Elektromotorer, hvor jeg bl. a. fik Lejlighed til at deltage i Undersøgelse og Prøvning af de betydende Konkurrenters paa Markedet værende Maskiner, hvad der var overordentlig lærerigt og gav mig Grundlag for senere Idéer af afgørende Værdi, da jeg efter min Hjemkomst selv tog Fabrikationen op. Foruden mange andre Forsøg paa andre Omraader skal jeg nævne, at jeg i den sidste Periode af mit Ophold paa Laboratoriet var med til at fremstille den første Maskine for levende Billeder og stadig deltog i Arbejdet for at forbedre og udvikle denne Opfindelse, som Edison allerede den Gang ventede sig meget af og i Fanta-

sien ud i Fremtiden saa anvendt sammen med Fonografen til rigtige Teaterforestillinger, saaledes som det jo virkelig er sket ved Talefilmen.“

Men det var en streng Tjeneste, der ofte krævede Nattetimerne til Hjælp. Da Thrige agter at tilbringe Julefesten 1889 i Philadelphia, hvor hans Forlovede boede, maatte han indskrænke sin Juleferie til nogle ganske faa Dage. „Det bliver kun et kort Besøg,“ skriver han til Forældrene i et Brev, dateret 23. December 1889, og skrevet i selve Toget. Og han fortsætter: „men saa tog jeg ogsaa Lejligheden til at opfordre til at faa lagt paa Lønnen, og det blev lovet mig til Nytaar. Jeg maa ogsaa sige, at jeg aldrig før har skaffet saa meget Arbejde færdigt som nu, men jeg hænger ogsaa svært i og arbejder med Lyst.“ En Onkel af ham havde aabenbart det rette Blik paa Thomas Thrige, naar han skrev saaledes til ham just i de samme Dage: „Med din Omsigt, Flid og Interesse for dit Fag vil du upaatvivlelig skabe dig en smuk Stilling i en nær Fremtid, da du har en god Fordannelse fremfor saa mange andre og drager den størst mulige Fordel af dit Ophold paa en Fabrik som Edisons, hvor du kan indvinde en Erfaring, hvorpaa du kan bygge din Fremtid.“ Efter at have citeret disse Udtalelser i sit Brev til Hjemmet tilføjer Thomas: „Det er ikke, fordi jeg føler mig smigret, at jeg skriver dette, men jeg er altid glad ved at vide, at andre er tilfredse med mig, og ikke mindst naar det kommer fra en Autoritet som Onkel Poul.“ Denne, der var Halvbroder til hans Mor, var Repræsentant for „Lloyd“ og meget anset.

Hvor glad Thomas var for sit Arbejde hos Edison, kan ogsaa ses af Brevene fra hans Mor. Det var hende, der paa Hjemmets Vegne førte Korrespondancen, særlig efter at hendes Mand var blevet hjemsøgt af en Lammelse, der ikke blot ramte ham legemligt. Hans tre sidste Leveaar var derfor meget sørgelige, og hans Hustru havde en vanskelig Opgave, efterhaanden som Sygdommen skred frem, og Patienten som en Følge deraf blev mere og mere

ubehjælpssom. Hun sukker i et af Brevene over, at hendes kære Thomas er saa langt borte, og citerer det bekendte Vers:

„Skade, at Amerika
ligge skal saa langt herfra.“

Men hun glæder sig paa Sønnens Vegne over alt det, han lærer derovre, overbevist om, at det engang vil komme ham til Nytte, naar han kommer hjem og skal begynde sin egen Virksomhed. Hun har med stor Interesse studeret en lille Bog, han har sendt hende med Illustrationer af Laboratoriet og den dertil knyttede Virksomhed, og hun forstaar, at det maa være morsomt at se alle de berømte Mænd og Kvinder, der mellem Aar og Dag aflægger Besøg i „Laboratory“, saasom Stanley, der nylig havde besøgt Edison sammen med sin Frue. Endnu skal af hendes Ytringer anføres, at hun aabenbart er helt stolt af at kunne konstatere, at Thomas ser paa amerikansk Mentalitet med samme Øjne som „en Nordmand Knut Hamsun, der har beskrevet amerikansk Aandsliv; han var ingen Beundrer af Nationen uden for dens Opfindsomhed og praktiske Dygtighed“.

Naar der her er hentydet til Moderens Breve, bør det tilføjes, dels at man glæder sig over dem fra et rent kalligrafisk Synspunkt, dels at de helt igennem røber en betydelig Kvinde, der i høj Grad besad baade Aandens og Hjertets Dannelse. I sine unge Dage skal hun ikke uden Talent have dyrket Digtekunsten. Hos Sønnen var Talentet omsat i Teknik. Det forbavser da heller ikke, at han selv forsøgte sig som Opfinder. I Brev af 20. Januar 1891 meddeler han Forældrene følgende: „Jeg har været hos Patentagenten, og det er i Orden. Han viste mig Papirer og Tegning og venter kun en Køber, saa det er da ikke umuligt, at jeg faar noget ud af det ved Lejlighed, da Manden er god Forretningsmand, og det er hans Interesse saavel som min.“ Desværre

findes der intet i Korrespondancen til yderligere Oplysning om, hvad det drejede sig om, eller hvad Forhandlingerne førte til.

Derimod erfarer man lidt om hans Forhold til Edison personlig. I Brev til Moderen, dateret 5. Maj 1891, skriver han: „I Formiddags havde jeg fat i Edison, og jeg havde en temmelig lang Samtale med ham. Jeg faar nu snart noget andet Arbejde at udarbejde paa egen Haand, og jeg faar nu herefter 21 \$ om Ugen. Jeg fik hans egen Underskrift, saa denne Gang skal jeg ikke vente som sidst. Hvis jeg ønsker det, vil han skaffe mig en Plads som Tegner ved Hovedkontoret.

Det var da saa en ret god Fødselsdagspresent.“ (Det var hans 25-Aars Fødselsdag den samme Dag.)

Med Edison stod han i det hele taget paa den bedste Fod, fuld af Beundring for hans Idéer, selv om han indsaa, at adskillige af dem var „Umuligheder“, og selv om han, der af Natur og Princip var Pertentligheden legemliggjort, var stille forarget over den Uorden, der prægede Mesterens Arbejdsværelse, „det mest snavsede Rum i hele Laboratoriet“. Derimod stod han paa en mindre god Fod med Næstkommanderende, eller „Superintendenten“, som han betitledes. Det var ikke blot Lyst til at se noget nyt, men vel endog først og fremmest Misstemning mod Superintendenten, der drev ham bort, just paa en Tid, hvor der var glimrende Chancer, idet Edisons Forsøg med den elektriske Buelampe kronedes med glimrende Held. I Marts 1892 tog han Afsked med Edison, der medgav ham den bekendte anbefaling til Direktøren for „General Electric“, John Kreusi. Den lyder saaledes:

My dear Kreusi,

The bearer of this letter, Mr. Thrige, has been with me at the Laboratory about two and a half years. He is a first class mechanic at the bench, and is

*Thomas B. Thrige,
1892*

also a good draughtsman. He wants something better than I can give him. Perhaps you can place him in the Schenectady Works.

Yours very truly

Thomas A. Edison.

Da John Kreusi saa denne anbefaling, skrev han paa den: „Anbring denne Mand“ og afgav den til sin Superintendent.

Saaledes forlod Thomas Thrige Orange, hvor han foreløbig maatte efterlade Familien, og flyttede til

Schenectady, beliggende 45 danske Mil Nord for New York. Denne Begivenhed har han gjort nøje Rede for i et Brev til Hjemmet, dateret 13. Marts 1892. Det hedder heri: „Fabriken beskæftiger 4000 Mennesker og beskæftigede, da jeg kom til Orange, 1500, saa det viser en umaadelig Fremgang. Jeg tror ikke, jeg har omtalt min sidste Superintendent, siden jeg blev gift. Dengang var vi fine Venner, men jeg kendte ham kun daarligt. Siden jeg nærmede mig Edison, har han været i højeste Grad jaloux og har gjort *sit* for at skade mig og holde mig nede. Han udfylder nemlig sin egen Stilling meget daarligt og er bange for, at nogen skal staa ham i Vejen eller indtage hans Plads. Dette har jeg naturligvis meget godt bemærket og har derfor stadig været paa min Post og sørget for at holde mig paa god Fod med Edison, hvad ogsaa lykkedes mig. Imidlertid har det dog været ubehageligt paa den Maade, og derfor ønskede jeg at gøre Forandring og spurgte Edison, om han vilde hjælpe

mig til en anden Plads. Det er lige tre Uger siden. Han sagde da: „Vent blot til Sammenslutningen mellem mine to Selskaber har fundet Sted, saa skal jeg give Dem en anbefaling til Bestyreren for Schenectady Works“. Det var jo meget tilfredsstillende, da det var det Sted, hvor han havde mest Indflydelse. Hvad sker! I Lørdags ti Minutter før ét faar jeg Meddelelse fra Superintendenten med Afsked. Han selv lod sig ikke se. Jeg blæste derpaa, da jeg vidste, at Edison ikke var med deri, og

*Fru Ingeborg Thrige,
1892*

at han vilde holde Ord. Edison var oppe i Ogden, og det havde Superintendenten benyttet sig af. Edison kom imidlertid hjem om Aftenen, og jeg gik til ham Søndag Formiddag, fortalte ham derom og bad om det lovede Brev. Han vidste selvfølgelig intet om Sagen, men da jeg ikke ønskede at vende tilbage til Laboratoriet, lovede han mig Brevet den næste Dag. Jeg fik saa Brevet, som jeg har endnu.“ Her følger saa det ovenfor citerede Brev, hvorpaa han fortsætter: „Det var jo saa godt, som jeg kunde ønske det, og da jeg kom med det, blev der kun spurgt mig, *naar* jeg ønskede at begynde. Jeg kan ikke sige meget om det endnu, da man af Mangel paa Plads ikke straks var i Stand til at sætte mig til det rette, men jeg tror nok, de vil have mig i Erindring, ellers skal jeg nok huske dem derpaa. Jeg fik jo heldigvis Brevet tilbage.“ Han ytrer stor Lyst til at bryde op fra Amerika og tage hjem for dér at grunde en Forretning, men derpaa kan han ikke tænke, da han

ikke har de fornødne Midler. Han vil derfor skrive til en Slægtning, der nu er velhavende, men som selv engang var stillet som han. Humøret var aabenbart ikke højt. Det piner ham at være skilt fra Hustruen og sin lille Datter, men Flytning vil koste meget, og Klimaet i Schenectady er ikke rart. Vinteren betegner han som „utilgivelig slem“, og det blæser altid. Desværre er Afstanden derfra til Orange saa lang, at han af Hensyn til Bekostningen kun en enkelt Gang i Ny og Næ vil kunne tillade sig at foretage Rejsen. Og Lønnen var uventet ringe. Da han første Gang faar den udbetalt, er der kun 15 \$ pr. Uge. „I et Nu var jeg hos vor Superintendent og spurgte ham, hvad det skulde sige. Han gav straks gode Ord, sagde, at han nok skulde overføre mig til bedre Arbejde paa Mandag, og saa skulde jeg faa 18 \$, men jeg lod ham vide, at jeg vilde forlade Schenectady samme Aften, hvis jeg skulde arbejde for under 21 \$, og lod ham ogsaa vide, at Edison ønskede mig noget bedre . . . Det hjalp svært, saa jeg faar nu 21 \$, og han vil sørge for, at jeg saa snart som muligt bliver overført til „Engineering Department“, og det er det, jeg ønsker. Man skal her absolut sætte alt paa ét Kort for at vinde. I ved nok, at jeg har plejet at gøre det før, men naar man er gift, gør man det ikke gerne, men her var intet at tabe, jeg kan til enhver Tid faa mindst 18 \$ i New York.“ Hvis han bliver i Schenectady, vil han flytte Familien derop, men han vil gerne hjem til Danmark, inden Vinteren sætter ind. I den følgende Maaned søger han Ansættelse i „Edison Electric Illuminating Company“ i New York. Han vedlægger en Afskrift af Edisons Anbefaling og faar følgende Svar: „We are in receipt of your favor of 9th instant enclosing copy of letter from Mr. Edison. We regret to say that we have no opening at present, but we will bear your application in mind and if any opening at all desirable should occur, will at once communicate with you. Yours very truly

Underskrift.

„I kan vel nok tænke, at jeg blev glad ved et saa opmuntrende Svar. Det er det Selskab, som ejer de store Centralstationer i New York. Da de stadig maa udvide, vil der nok snart blive en Plads ledig.“ Da der stillede ham bedre Løn i Udsigt — han naaede snart op til 24 \$ pr. Uge — besluttede han dog at blive.

Efter at have faaet Flytningen overstaaet, slog han sig altsaa foreløbig til Ro, saa meget mere som han havde grundet Haab om at komme paa fast Gage, men den 16. Januar 1893 afgik hans Fader ved Døden. Det var et haardt Slag for ham. I Brev af 2. Februar skriver han til sin Moder og sine Søskende: „Det sidste Brev med det Sorgens Budskab gjorde naturligvis et dybt Indtryk paa os. Det er dog saa forunderligt for os, saa langt borte, at sætte os ind deri og ikke mindst det, at vi faar Budskabet saa længe efter. Jeg vilde dog saa gerne have set Fader endnu en Gang, men det skulde ikke være, og i Sandhed! det vilde være Synd at ønske ham det sidst henlevede Liv forlænget. Der foresvæver os mange Planer om at gaa hjem, men vi kommer gerne til det Resultat, at vi ikke kan gøre det endnu ved egen Hjælp. Vi faar nemlig kun forholdsvis lidt for vore Ting, og Rejseomkostningerne er betydelige. Vi maa jo have en temmelig antagelig Skilling tilbage, naar vi endelig kommer hjem, saa at vi dog kunne sætte Bo og leve gældfrit, til vi fik Fodfæste. Jeg har endnu ikke sluttet Brevet til Onkel Poul, jeg agter at indhente hans Stilling i Sagen.“

Som Forholdene udviklede sig, traadte Planerne om Hjemrejse dog mere og mere i Forgrunden. Han længtes stærkt, og i Løbet af de kommende Maaneder udviklede der sig tilmed en alvorlig Krise i U. S. A. Ogsaa „Electric Works“ fik den grundigt at føle. Mange af Besætningen fik deres Afsked, andre suspenderedes. Arbejdet indskrænkedes først til fem af Ugens Dage,

senere endog til tre. Om Udsigten til Ansættelse andetsteds kunde der under disse Forhold vanskeligt blive Tale. Der var ikke længere noget at betænke sig paa. Den 12. September toges den afgørende Beslutning. Møblerne solgtes, og den 23. s. M. gik han med sin Hustru og sine to Smaa piger ombord i Thingvallabaaden „Norge“. Efter at have betalt Billetten havde han foruden et mindre kontant Beløb en Anvisning paa 450 Kr. Rejsen over Atlanten forløb som saa mange andre. Til at begynde med var Vejret særdeles smukt, men med ét rejste der sig en voldsom Storm. De kom dog nogenlunde godt derfra og ankom til København den 11. Oktober Kl. 10 Formiddag. Allerede Kl. 11 telegraferer han:

Fru Thrige,

Absalonsgade 8, Odense.

Ankom Kl. 10 i bedste Velgaaende. Kommer iaften Kl. 12.

Kærlig Hilsen

Thomas.

Da han forlod „Electric Works“, havde han faaet følgende anbefaling med sig paa Rejsen:

To whom it may concern,

Schenectady 16/9 93.

This is to certify that Mr. Thomas B. Thrige has been in our employ for a period of 1½ years as a mechanic and designer and developing new articles of manufacture. He has given entire satisfaction and we recommend him as an intelligent and industrious man.

John Kreusi,
General Manager.

Paa Baggrund af det, der her er fortalt om Thomas B. Thriges Lære- og Vandreaar, træder Konturerne af hans Karakter og Personlighed frem med al Tydelighed. Af Naturen udrustet med et ualmindeligt mekanisk Talent havde han aldrig været i Tvivl om sit Kald her i Livet. Gennem sin uudtømmelige Energi havde han underbygget det medfødte Anlæg baade teoretisk og praktisk. Helt og fuldt gik han altid op i sit Arbejde og blev ikke blot herved, men ved hele sin Optræden og Vandel et Mønster til Efterfølgelse. Om han end sikkert tidligt drømte om en stor og rig Virksomhed, var han ved sit vel afbalancerede Naturel skærmet mod alt, hvad der var hasarderet. Det stod ham klart, at Vejen fremad skulde vandles Fjed for Fjed uden Overilelse.

Han var da velrustet til at begynde sit eget. Han manglede kun ét: Driftskapital. „Onkel Poul“, der kendte ham, ydede ham et Laan. Han vidste, at han ikke løb nogen Risiko.

Efter sin Hjemkomst og efter at have faaet det omtalte Laan bragt i Orden lejede Thomas B. Thrige sig en lille Lejlighed i Lahngade 31 og begyndte sin selvstændige Virksomhed den 2. Januar 1894 i et Værksted, han lejede hos Snedkermester Andresen, Kongensgade 31.

Starten var yderst beskeden. Thrige begyndte med kun een Lærling, Axel C. B. Linde, nu selv en velrenommeret Elektrotekniker. Han fortæller, at det allerførste Arbejde, Thrige fik overdraget, var en elektrisk Installation hos Købmand Møllmann i Vestergade, lige overfor Klaregade.

I Begyndelsen drejede det sig mest om elektriske Ringeapparater. Hele

Værktøjsudstyret var ikke større, end at Lærlingen kunde transportere det fra Sted til Sted i en Kasse. Skulde større Ting transporteres, laantes en Træk-vogn hos „Fyens Stiftstidende“, hvis Udgiver, Etatsraad J. C. Dreyer, havde Interesse for Thrige, og hvor Lindes Fader ledede det maskintekniske Arbejde i Trykkeriet. Her fandtes ogsaa en Drejebænk, som Thrige frit kunde benytte, naar det krævedes.

Da Snedkermester Andresen drev sit Snedkerværksted ved Hjælp af en Dampmaskine, kunde Thrige ved Hjælp af en Akselledning faa Dampkraft til *sin* Virksomhed. Han fik anskaffet en Drejebænk, en Boremaskine og en Kold-savsmaskine, der alle blev drevet ved Damp. Virksomheden voksede saa hurtigt, at Thrige snart maatte se sig om efter mere Plads. Gennem sit Bekendtskab med Kaptajn Eigil Jørgensen, der administrerede sin Svigerfaders, Fabrikant Søren Hempels store Gaard paa Klingenberg, den nu forsvundne „Hempelske Gaard“, lejede han et Havehus, idyllisk beliggende overfor Læsefor-eningens Have, kun med Aaen imellem.

En Del af Virksomheden bestod i Reparation af Cykler, men det varede ikke længe, før Thrige selv fabrikerede Cykler, idet han i sit Værksted fremstillede de enkelte Cykledele. Hans Arbejde var saa godt, at endog Grossister i København købte Cykledele hos ham. Endvidere begyndtes der paa elek-triske Installationer i Tilslutning til Elektricitetsværket i Vindegade, og snart fik Thrige Arbejdet overdraget med Reparation af Kablerne.

Meget af det, han beskæftigede sig med, var ganske nyt for ham, og det kunde derfor hænde en og anden Gang, at han maatte gøre Arbejdet om, naar han havde fundet ud af, *hvad* der havde manglet. Han var af dem, der ikke gav tabt overfor nye Opgaver. De *skulde* løses og løses tilfredsstillende. Vanskeligheder var for ham kun til for at overvindes, Modstand for at brydes. Hans største Aktiv var den staalsatte, ubøjelige Viljes dynamiske Kraft, hvortil

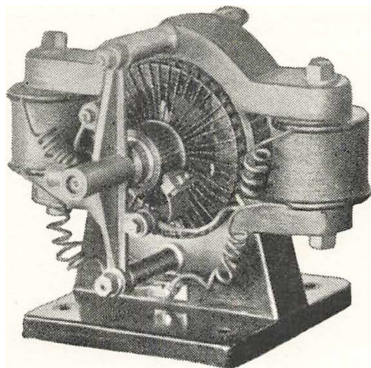

Det gamle Hus ved Aaen. Fabrikant Thrige staar yderst til højre med Cyklen

kom det mekaniske Snille, der grænsede til det geniale, og som voksede med Aarene, efterhaanden som Opgaverne voksede.

I Havehuset paa Klingenberg steg Medarbejdernes Tal jævnt, indtil han i 1897 raadede over en Stab paa et Dusin.

Fra hans endnu levende Medarbejdere fra hin Tid lyder der kun Lovord om ham som Chef og Arbejdsgiver. Han stillede ganske vist store Krav til sine Folk, men det fandt de sig roligt i, da de maatte erkende, at han ikke sparede sig selv. Han var paa Pletten før nogen anden ved Arbejdets Begyndelse Klokken 6 Morgen, og han holdt ikke op som de andre Kl. 6 Aften. Ofte tilbragte han flere Aftentimer i sin Tegnestue, der tillige var Kontor.

*Den første Elektromotor, der trak
hele Virksomheden
1894*

Hvad der yderligere øgede Respekten, var Beundringen for den Færdighed, hvormed han haandterede et hvilket som helst Stykke Værktøj. Han havde et skarpt Blik og et Øje paa hver Finger. Tog man kejtet paa Tingene, viste han, hvorledes det skulde gøres, roligt og stilfærdigt, uden nogensinde at komme ud af sit Sinds uforstyrrelige Ligevægt. Hvad der vel allermest imponerede, var den Hurtighed og den Sikkerhed, hvor-

med han ved Hjælp af et Stykke Kridt lavede en Tegning paa Drejebænken til Vejledning under vanskelige Opgaver. Naar hertil kom hans naturlige Jævnhed, forstaar man, at hans gamle Medarbejdere omtaler ham med Beundring og Taknemmelighed.

Det var dog ikke i Cyklefabrikationen, Thrige skulde vinde sine Sporer. Læreaarene hos Edison havde ikke været frugtesløse. Det var og blev Elektrotekniken, der havde hans Hjerte. Han saa i Aanden den store Fremtid, der aabnede sig for Elektriciteten, saavel til Belysning som til Drivkraft. Endnu medens han drev sin Virksomhed paa Klingenberg, syslede han med Elektroteknik, og da Façaden over mod Læseforeningens Have frembød sig som en udmærket Reklameplads, lod han den oplyse med elektrisk Lys, noget, der dengang ikke var helt almindeligt, og derfor vakte Sensation blandt de mange Mennesker, der paa Koncertaftnerne promenerede i Haven. Ogsaa som Drivkraft eksperimenterede han med Elektriciteten. I den „Hempelske Gaard“ fandtes der mange forskellige industrielle Etablissementer, deriblandt et stort Savværk, der blev drevet ved Dampkraft. Her fik han installeret en Dynamo,

der ved Ledninger førte Strøm til hans Værksted over en Afstand af 150 Meter. Ved Hjælp af denne Strøm kunde han drive en af ham selv konstrueret Elektromotor, der fra da af besørgede Drivkraften til hele Virksomheden, saalænge den var paa Klingenberg. Denne lille Elektromotor, den første, han konstruerede, opbevares pietetsfuldt i Fabriken paa Tolderlundsvej som et værdifuldt Minde om Thriges første Forsøg ad den Vej, der skulde føre ham saa langt.

Virksomheden var atter vokset fra de til Raadighed staaende Lokalteter. Trods Tilbygninger kunde den, med det Omfang den allerede havde naaet — efter kun $4\frac{1}{2}$ Aars Forløb — ikke længere rummes i Havehuset paa Klingenberg. Thrige maatte se sig om efter noget andet og bedre, og det lykkedes ham paa rimelige Vilkaar at erhverve en Grund paa Tolderlundsvej 3. Paa denne Grund, der udgjorde 2385 m², lod han opføre den Bygning, der nu kun benyttes til Kontorerne, men som dengang tillige rummede Værksteder og Privatbolig.

Atter her var der kun Tale om en Begyndelse. Udvidelser har stadig maattet foretages, saa at Arealet nu udgør ca. 83.000 m².

Det maa understreges, at Thomas B. Thrige i den første halve Snes Aar af sin Virksomhed ikke blot var sin egen Tegner, Konstruktør og Værkfører, men ogsaa sin egen Bogholder og sin egen Salgschef. Man maa undre sig over, at én Mand kunde overkomme et saa omfattende og over saa mange Omraader spændende Arbejde. Han maa have siddet inde med baade aandelige og legemlige Kræfter langt ud over det almindelige.

Hvad selve Virksomheden paa Tolderlundsvej angaar, maa den skildres af en Fagmand, men det vilde dog sikkert savnes, dersom der ikke her tilføjedes Oplysninger om hans seneste Leveaar.

Skønt Thomas B. Thrige nærrede stor Interesse saavel for sit Fædreland som

for sin Fødeby, holdt han sig saavidt muligt fri for aktiv Optræden i Politik og Kommunalstyrelse, dog var han Medlem af Odense Byraad fra 1909 til 1913. Men han kunde ikke undgaa, at der fra adskillige Sider appelleredes til hans tekniske Indsigt og merkantile Erfaring. Saaledes var han i mange Aar Medlem af Industriraadet, og da De forenede Automobilfabriker A/S blev dannet i 1918, indvalgte han i Bestyrelsen og var Formand for denne fra 1930 til sin Død.

I 1930 valgtes han som Formand i Bestyrelsen for A/S „Scandia“, Randers. Endvidere var han Formand i Bestyrelsen for Fyens Disconto Kasse, Medlem af Bestyrelsen for Store Nordiske Telegrafelskab og Medlem af Bestyrelsen for Dampskibsselskabet „Norden“, lutter talende Vidnesbyrd om den Tillid han indgød.

Sin Fødeby gav han et storladent Vidnesbyrd om sin Hengivenhed, da han i Anledning af 125-Aarsdagen for vor store Eventyrdigters Fødsel skænkede den Mindehallen i Hans Jensensstræde. Indvielseshøjtideligheden fandt Sted den 11. Juli 1930, ved hvilken Lejlighed Giveren overdrog Byen den efter Tegning af Arkitekt N. Jacobsen opførte Bygning.

Hans Tale lød saaledes:

„Det er falden i min Lod at faa Lov til at indlede denne Festlighed til Ære for vort store Bysbarn H. C. Andersen. Jeg skylder Sandheden at sige, at Initiativet til denne Mindehals Rejsning ikke var mit, men Borgmester H. Chr. Petersens. Det var Borgmesteren, der foranlediget ved en falden Ytring spurgte mig, om jeg ikke kunde tænke mig at lade rejse en Mindehal for Digteren. Det har været mig en stor Glæde og Ære sammen med min gode Ven Arkitekt N. Jacobsen at være med i det Arbejde, der nu er afsluttet, at se, hvorledes det voksede frem og tog Form, at føle den varme Interesse, der

samlede sig om Foretagendet — fra Ny Carlsbergfonden og fra mange Private, der har ydet deres Bidrag.

Tilfældighederne har villet det saaledes, at jeg er bleven født i Nabolaget af det Sted, hvor Digteren boede i sin Barndom, men jeg fødtes 60 Aar senere, end Digteren saa Dagens Lys.

Mine Tanker er i denne Tid vandret tilbage til de gamle Gader, hvor han legede som Barn, og hvor ogsaa jeg legede, til den gamle, nu nedrevne Skole ved Aaen, hvor Skræpperne voksede, hvor Skuepladsen for „O. T.“ laa lige overfor Bispegaardens Hovedindgang og med Munke Mose paa den anden Side af Aaen og med det gamle Lysthus paa Pæle i Aaens gule Vand. Jeg har tænkt paa Horsetorvet, der munder ud i Munke Møllestræde, paa de mange morsomme Huse med de pyntelige Haver, der laa helt ned til Aaen og Munke Mølle. Munke Møllestræde var dengang en Idyl, som vi finder det i H. C. Andersens Eventyr.

Alle disse Ting har sikkert befrugtet hans følsomme og modtagelige Sind med deres Indtryk. De har givet ham Impulser til, hvad han senere skabte og skænkede Verden, og fordi han er født i Odense, er det mig en særlig Glæde, at jeg har faaet Lov til at hædre hans Minde.

Jeg vil nu ønske, at denne Mindehal maa bidrage til, at de Ting, han har efterladt sig — de Minder, vi har tilbage — maa kunne faa en værdig og sikker Plads, let tilgængelig for de Fremmede, der vil studere denne mærkelige Personlighed.

Med disse Ord beder jeg min Fødeby modtage denne Mindehal, og jeg overrækker hermed Nøglen til Byens Borgmester H. Chr. Petersen.“

Efter denne Tale rejste hele Forsamlingen sig og hyldede Giveren med begejstret Bifald.

Paa Byens Vegne overtog Borgmester H. Chr. Petersen Mindehallen og udtalte bl. a. følgende:

Det er med Glæde og Stolthed, at jeg idag paa Byens Vegne modtager Gaven, thi naar Festdagens Rus har lagt sig, vil dette Hus staa, ikke alene som et værdigt Minde om Digteren, men tillige som et synligt Tegn paa, at der i Aaret 1930 — 125 Aar efter Digterens Fødsel — fandtes Borgere i vor By, der glædede sig over at høre til H. C. Andersens Bysbørn, og som viste det, ikke blot i Ord, men ogsaa i Gerning.

Jeg takker derfor endnu en Gang Fabrikant Thrige, der ved sin store Virksomhed i vor By ogsaa har noget af Eventyrets Glans over sig.“

Disse Ord vakte ny begejstret Tilslutning.

En saa anspændt Arbejdsydelse, som den Thomas B. Thrige lige fra Ungdommens Dage havde præsteret, maatte slide paa Organismen, og maaske der tillige kan tales om nogen arvelig Svaghed, idet han, ganske som Faderen, ramtes af en Hjerneblødning. Det første Anfald kom han dog nogenlunde over.

Han havde stadig Del i Styrelsen af Virksomheden paa Tolderlundsvej, og han var en udmærket Vært ved de selskabelige Sammenkomster, hvormed han fejrede sit 40-Aars Forretningsjubilæum og sin 70-aarige Fødselsdag, henholdsvis i 1934 og 1936. Men Kræfterne tog dog af, og efter et nyt Anfald ebbede de ud. Da man den 9. Maj 1938 saa Flaget over „Thomas B. Thriges Fabrik“ paa halv Stang, forstod man, at Driftsherren havde lukket sine Øjne for stedse.

Han begravedes fra Domkirken, og da Ligtoget bevægede sig ned ad Klosterbakken, stod der paa begge Sider en tæt Menneskemasse, der i dybeste Tavshed blottede Hovederne i Følelsen af, at det var en af Odense Bys store

og *gode* Sønner, der førtes til Graven. Men han var ikke blot sin By en god Borger, han var ogsaa en trofast Søn af Fædrelandet, og det kan siges med Sandhed, at han hørte til dem, der har gjort Danmark større.

Thomas B. Thriges Navn vil bestaa gennem Tiderne, og ufødte Generationer vil blive fortrolige med hans Navn. De vil ogsaa kunne skaffe sig Kundskab om hans Betydning for vor By, men kun hans Samtid véd, hvorledes han var. De ser ham for sig, de hører hans Stemmes Klang, og de véd, at han vel ikke var uden Selvfølelse, men de mindes ogsaa, at han skjulte den under en stiltfærdig Beskedenheds vindende Klædebon.

Ære være hans Minde!

